

PLAN WYNIKOWY (przykładowy) – Klasa 4

DZIAŁ I. Zmysły i ich rola w poznawaniu przyrody (wg programu)

Przyroda daje nam tajemne znaki (wg podręcznika)

Nr rozdz.	Temat lekcji w podręczniku	Wymagania podstawowe (Poziom I)	Wymagania ponadpodstawowe (Poziom II)
I.1	Zmysły człowieka	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, jakimi zmysłami dysponuje człowiek i większość zwierząt; - wie, że na wiele bodźców z otoczenia reaguje w sposób podświadomy i umie wskazać odpowiednie przykłady takich reakcji; - rozumie, jakie jest znaczenie zmysłów w życiu człowieka, podaje przykłady odbierania bodźców z otoczenia przez zmysły: wzroku, słuchu, dotyku, węchu i smaku oraz umie opowiedzieć o tym, w jaki sposób zmieniłoby się jego życie, gdyby został pozbawiony poszczególnych zmysłów. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - umie wskazać przykłady istot żywych o różnej czułości zmysłów; - wypowiada się na temat tego, co zmieniłoby się w jego życiu, gdyby jego zmysły stały się nagle znacznie bardziej czułe; - umie porównać czułości swoich zmysłów ze zmysłami wybranych zwierząt (np. swój zmysł węchu z węchem psa).
I.2	Wzrok	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, że widzieć można jedynie te przedmioty, które są oświetlone; - wypowiada się na temat znaczenia zmysłu wzroku w naszym życiu; - wymienia niedogodności życia ludzi z wadami wzroku; - wie, że zbyt słabe i zbyt mocne światło jest szkodliwe dla jego oczu; - wie, co to jest pole widzenia oczu. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - daje przykład zwierzęcia, które ma inne pole widzenia oczu niż on sam; - wskazuje różnice i podobieństwa w rozmieszczeniu oczu dwu znanych mu zwierząt i podaje argumenty świadczące o korzyściach płynących z takiego ich położenia.
I.3	Słuch	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, jakie znaczenie ma dla nas zmysł słuchu; - potrafi opowiedzieć o trudnościach życia w świecie, do którego nie docierałyby żadne dźwięki; - podaje argumenty świadczące o negatywnym wpływie hałasu na nasze życie. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - umie zademonstrować wzmocnienie sygnałów dźwiękowych za pomocą tub.

I.4	Dotyk	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wie, jakie znaczenie ma dla nas zmysł dotyku; - wypowiada się na temat trudności życia bez zmysłu dotyku; - wie, że różne miejsca na powierzchni skóry mają różną wrażliwość na dotyk; - podaje przykłady części ciała człowieka, które nie są wrażliwe na dotyk. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje takie obszary na skórze, które mają różną wrażliwość na dotyk; - wyjaśnia ideę alfabetu Braille'a; - proponuje i sprawdza metodę porównania wrażliwości na dotyk dla dwóch różnych miejsc na skórze.
I.5	Czy te oczy mogą kłamać?	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co to jest złudzenie optyczne; - wie, że nasz zmysł wzroku ulega czasami złudzeniom; - podaje kilka przykładów typowych złudzeń wzrokowych opisanych w podręczniku. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - podaje kilka przykładów typowych złudzeń optycznych, nie opisanych w podręczniku.
I.6	Sztuka przetrwania	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wie, jakie jest znaczenie słowa „przetrwanie”; - podaje przykłady strategii przetrwania, polegające na ratowaniu się ucieczką; - podaje przykład strategii przetrwania, polegający na upodobnieniu się do otoczenia; - podaje przykład strategii przetrwania, polegający na odstraszeniu przeciwnika. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, na przykładzie, skuteczność strategii przetrwania.
I.7	Jak pomóc oczom i uszom?	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wie, że zmysły można wspomagać zarówno u ludzi z upośledzeniami wzroku i słuchu (okulary, szkła kontaktowe, aparat słuchowy), jak i u osób zdrowych (lupa, mikroskop, lornetka, luneta, aparat fotograficzny, wzmacniacz dźwięku); - wie, co to jest „camera obscura”. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - umie skonstruować „camera obscura”; - wyjaśnia jak powstaje obraz w „camera obscura”.
I.8	Jak „rozmawiać” z przyrodą?	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wie, na czym polega przeprowadzanie obserwacji; - wie, na czym polega istota doświadczenia i czym ono się różni od obserwacji; - wie, co to jest hipoteza. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - stawia hipotezy dotyczące wybranych zjawisk przyrodniczych; - planuje i przeprowadza proste obserwacje i doświadczenia.

DZIAŁ II. Cykle i rytmy w przyrodzie

Nr rozdz.	Temat lekcji w podręczniku	Wymagania podstawowe (Poziom I)	Wymagania ponadpodstawowe (Poziom II)
II.1	Jak mierzymy czas?	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zna najczęściej używane jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina, doba, miesiąc, rok, wiek); - potrafi przeliczać jedne jednostki czasu na inne (na początku większe na mniejsze); - podaje przykłady zjawisk okresowych; - wie, co to jest okres. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wyznacza okres wskazanego zjawiska periodycznego (np. okres wahadła).
II.2	Noce	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zna nazwy kilku najważniejszych gwiazdozbiorów na nocnym niebie; - wie, że gwiazdy nie zmieniają na niebie wzajemnego położenia względem siebie; - wie, że gwiazdy zakreślają na niebie tory w kształcie okręgów o wspólnym środku, leżącym bardzo blisko Gwiazdy Polarnej; - zna nazwy planet. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, czym różnią się tory planet od torów gwiazd; - wie, jak zmienia się kształt Księżyca w czasie jednego miesiąca; - zna takie pojęcia, jak: pierwsza kwadra Księżyca, pełnia, ostatnia kwadra, nów; - umie wskazać na niebie Wielką Niedźwiedzicę, Małą Niedźwiedzicę i Gwiazdę Polarną.
II.3	Dnie	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, co to jest południe; - wie, co to jest doba; - zna sposób wyznaczenia czasu trwania jednej doby; - podaje przykłady na uzyskiwanie energii słonecznej przez Ziemię. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - umie wyznaczyć moment południa słonecznego.
II.4	Cztery pory roku	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, jak się zmienia wędrówka słońca na niebie w ciągu roku; - podaje charakterystyczne cechy poszczególnych pór roku; - wie, kiedy w Polsce jest najkrótszy dzień w roku; - wie, kiedy w Polsce jest najdłuższy dzień w roku. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - umie graficznie przedstawić zmiany długości dnia w ciągu roku.
II.5	Drgania i dźwięki	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, że dźwięki wytwarzane są przez drgania mechaniczne; - rozróżnia tony wysokie od tonów niskich; 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi obliczyć drogę przebytą przez dźwięk w powietrzu w danym czasie.

		- wie, jaką drogę przebywa w powietrzu dźwięk w czasie jednej sekundy.	
--	--	--	--

DZIAŁ III. Od pogody do przyrody

Nr rozdz.	Temat lekcji w podręczniku	Wymagania podstawowe (Poziom I)	Wymagania ponadpodstawowe (Poziom II)
III.1	Jaką mamy dziś pogodę?	<u>Uczeń:</u> - podaje przykłady ilustrujące wpływ pogody na nasze życie; - wie, jakie są składniki pogody.	<u>Uczeń:</u> - planuje i przeprowadza doświadczenia ilustrujące pochłanianie energii promieni słonecznych; - wyjaśnia, co to jest efekt cieplarniany.
III.2	Pomiar temperatury	<u>Uczeń:</u> - wie, w jaki sposób wyznaczono charakterystyczne punkty na skali Celsjusza; - potrafi odczytać temperaturę na termometrze pokojowym i lekarskim; - potrafi odczytać ze zrozumieniem wykres ilustrujący przebieg temperatury w czasie.	<u>Uczeń:</u> - wie, co oznacza jeden stopień Celsjusza; - przedstawia graficznie przebieg temperatury; - potrafi oszacować średnią temperaturę w czasie dnia.
III.3	Słońce i Ty	<u>Uczeń:</u> - rozumie i potrafi uzasadnić rolę słońca w życiu przyrody żywej; - wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe zachodzące w przemianach energetycznych, opisanych w podręczniku; - podaje przykłady izolatorów i przewodników ciepła.	<u>Uczeń:</u> - potrafi zaproponować praktyczną metodę odróżnienia izolatora od przewodnika ciepła; - wie i potrafi uzasadnić, że nie jest prawdą stwierdzenie, że futro grzeje.
III.4	Na tropie niewidocznego powietrza	<u>Uczeń:</u> - umie przeprowadzać proste doświadczenia potwierdzające istnienie powietrza; - podaje argumenty świadczące o niektórych (omówionych w podręczniku) właściwościach powietrza; - potrafi wskazać niektóre przyczyny zanieczyszczenia powietrza.	<u>Uczeń:</u> - planuje i przeprowadza odpowiednie doświadczenie pozwalające porównać czystość powietrza w różnych miejscach.
III.5	Czarodziejska spirala	<u>Uczeń:</u> - wie, jak zachowuje się ciepło	<u>Uczeń:</u> - potrafi uzasadnić tezę, że:

		<p>powietrze w otoczeniu powietrza chłodniejszego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje, w jakich kierunkach przemieszcza się powietrze wokół „czarodziejskiej spirali”. 	<p>„przyczyną ruchu wiatraczka jest słońce”(str.92 podręcznika);</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizuje ustalony plan doświadczenia domowego; - prezentuje wyniki przeprowadzonego doświadczenia; - podejmuje próby udoskonalenia zestawu doświadczalnego; - wskazuje przyczyny i skutki różnych wybranych zjawisk.
III.6	Skąd się bierze wiatr?	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, co to jest wiatr; - potrafi wyjaśnić, jak powstaje wiatr; - opisuje doświadczenie potwierdzające krążenie powietrza w zamkniętym pokoju; - wie, co jest przyczyną różnic w nagrzewaniu różnych miejsc na ziemi. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstruje, że przedmioty ciemne ogrzewane są przez słońce szybciej niż ciała o jasnych powierzchniach; - wie, jak powstaje bryza morska; - wie, jak powstaje bryza lądowa.
III.7	Co „zgniata” Twoją głowę?	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, że powietrze atmosferyczne wywiera nacisk na ciała znajdujące się na powierzchni Ziemi; - wie, że siła nacisku powietrza na 1 cm² powierzchni jest duża i wynosi około 10 N. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozumie intuicyjnie sens pojęcia ciśnienia (umie powiedzieć, o czym informuje nas wartość ciśnienia); - potrafi oszacować, jaka siła nacisku działa na jego głowę.
III.8	Co to takiego: „niż” i „wyż”?	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, jaka jest różnica pomiędzy wyżem a niżem; - wie, jakie zmiany ciśnienia zachodzą jeśli przesuwamy się od wyżu w kierunku niżu; - potrafi określić kierunek wiatru; - wyjaśnia, w jakim kierunku wieje wiatr pomiędzy wyżem a niżem. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi przewidzieć kierunek wiatru na podstawie informacji o rozkładzie ciśnień w otoczeniu.
III.9	Bo każda chmura inna...	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, jakie są podstawowe rodzaje chmur; - wie, jakie są charakterystyczne cechy podstawowych rodzajów chmur; - wie, które rodzaje chmur są 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia na niebie podstawowe rodzaje chmur; - dokumentuje i prezentuje wyniki przeprowadzonych obserwacji.

		wyżej nad ziemią, a które niżej.	
III.10	Skąd się bierze deszcz?	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wie, że woda nieustannie paruje; - planuje i przeprowadza doświadczenia świadczące o tym, że woda paruje; - wie, od czego zależy szybkość parowania wody (wielkość powierzchni, temperatura, ruch powietrza nad powierzchnią wody); - wie, w jakich warunkach para wodna ulega skraplaniu; - umie odpowiedzieć na pytanie postawione w temacie lekcji. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - planuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające zależność szybkości parowania wody od takich czynników, jak: wielkość powierzchni, temperatura, ruch powietrza nad powierzchnią wody; - planuje i przeprowadza doświadczenie ilustrujące skraplanie pary.
III.11	Skąd się bierze śnieg i grad?	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wie, na czym polega topnienie lodu; - wie, na czym polega zamarzanie wody; - wie, ile wynosi temperatura topnienia lodu; - wie, że temperatura topnienia lodu jest równa temperaturze krzepnięcia wody (pod normalnym ciśnieniem atmosferycznym); - wie, że lód może zamienić się bezpośrednio w parę wodną; - wyjaśnia, skąd bierze się śnieg; - wyjaśnia, skąd bierze się szron; - wyjaśnia, skąd bierze się grad. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - planuje i przeprowadza doświadczenia ilustrujące zamianę wody w lód oraz lodu w wodę.
III.12	Skąd się bierze burza z piorunami?	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi naelektryzować niektóre ciała (grzebień, linijkę z tworzywa sztucznego, włosy) metodą pocierania; - odróżnia pojęcie błyskawicy, od pojęcia grzmotu; - wie, co jest przyczyną błyskawicy, a co grzmotu; - wie, do czego służy piorunochron; - wie, jaką drogę przebywa dźwięk w czasie jednej sekundy. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi oszacować odległość od burzy, na podstawie pomiaru czasu, który upłynął pomiędzy dostrzeżeniem błyskawicy, a usłyszeniem grzmotu.
III.13	Mapa pogody	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wie, do czego służą mapy pogody; 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - sporządza mapę pogody dla miejscowości, w której

		<ul style="list-style-type: none"> - zna powszechnie używane znaki do oznaczeń temperatury, kierunku wiatru, zachmurzenia, ciśnienia atmosferycznego, opadów; - odczytuje podstawowe znaki na mapie pogody danego obszaru (np. Polski). 	mieszka.
III.14	Przewidujemy pogodę	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wie, jakie informacje są potrzebne do skutecznego przewidywania pogody; - rozpoznaje zwiastuny pogody deszczowej; - rozpoznaje zwiastuny pogody słonecznej; - zna kilka przysłów ludowych na temat pogody. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia przepowiednię pogody, zawartą w wybranym przysłowiu ludowym; - przewiduje pogodę na podstawie znajomości odpowiednich przesłanek.

DZIAŁ IV. Ziemia – moja planeta

Nr rozdz.	Temat lekcji w podręczniku	Wymagania podstawowe (Poziom I)	Wymagania ponadpodstawowe (Poziom II)
IV.1	Gdzie jest Twój dom? Kierunki geograficzne	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - zna polskie i międzynarodowe nazwy i oznaczenia kierunków geograficznych; - umie dobrać odpowiedni sposób wyznaczenia kierunków geograficznych w danej sytuacji; - wyznacza kierunki geograficzne w terenie za pomocą jednego z czterech sposobów omówionych w podręczniku. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wyznacza kierunki geograficzne w terenie wszystkimi sposobami omówionymi w podręczniku; - posługuje się kompasem.
IV.2	Plan	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - zna kilka typowych znaków topograficznych stosowanych przy sporządzaniu planów; - odczytuje tytuł, legendę, skalę oraz oznaczenia kierunków geograficznych na wybranym planie; - zna różnice pomiędzy skalą liczbową, mianowaną a liniową. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje dokładność dwóch różnych planów z takim samym rodzajem skali; - porównuje dokładność dwóch planów z różnymi rodzajami skal.
IV.3	Mapa	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - zna kilka typowych znaków topograficznych stosowanych przy sporządzaniu map; 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje dokładność dwóch różnych map.

		<ul style="list-style-type: none"> - odczytuje na mapie jej tytuł, legendę i skalę; - rozumie pojęcie „wysokości bezwzględnej”; - rozumie pojęcie „wysokości względnej”; - wie, co to jest „poziomica” na mapie; - wie, co to są niziny, wyżyny, góry i depresje; - wskazuje na wybranej mapie obszary nizinne, wyżynne, górskie i depresje. 	
IV.4	Piękna nasza Polska cała	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia sens pojęcia: „gęstość zaludnienia”; - wskazuje na mapie Polski obszary o małych i dużych gęstościach zaludnienia; - wskazuje na mapie Polski swoje miejsce zamieszkania. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - odczytuje z mapy Polski interesujące go informacje o naszym kraju, takie jak: nazwy i położenie województw, nazwy i położenia większych miast oraz krain geograficznych Polski, nazwy i położenia największych rzek, jezior i gór.
IV.5	W krainie płaszczaków	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - zna trzy wymiary przestrzenne przykładowych obiektów; - sporządza rysunki typowe dla istot żyjących w świecie dwuwymiarowym; - wyjaśnia kłopoty płaskich istot ze zrozumieniem wyników doświadczeń opisanych w podręczniku. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - podaje argumenty istot płaskich za istnieniem trójwymiarowego świata (nieдоступnego dla ich wyobraźni).
IV.6	Globus	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - zna argumenty świadczące o kulistym kształcie Ziemi; - wie, że globus jest przestrzennym modelem Ziemi; - potrafi wskazać na globusie oś obrotu Ziemi, bieguny, południki, równoleżniki, równik. 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje (jakościowo) niektóre właściwości oddziaływań grawitacyjnych; - umie przekonać sceptyków (np. młodszych kolegów) do tego, że Ziemia ma kształt kulisty; - wyjaśnia, dlaczego ludzie na drugiej półkuli nie chodzą „do góry nogami”.
IV.7	Współrzędne geograficzne	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wie, w jakim celu wprowadzono pojęcie współrzędnych geograficznych; - wie, w jaki sposób oznacza się 	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none"> - odczytuje długość i szerokość geograficzną dowolnego punktu na kuli ziemskiej.

		<p>na globusie długość i szerokość geograficzną;</p> <ul style="list-style-type: none"> - umie (z pomocą nauczyciela) odczytać długość i szerokość geograficzną wybranych punktów. 	
IV.8	Wnętrze Ziemi	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, skąd biorą się trzęsienia ziemi; - wie, dlaczego wybuchają wulkany; - wie, skąd biorą się gejzery; - wie, że im bliżej środka Ziemi, tym temperatura jest wyższa. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przyczyny trzęsień ziemi, wybuchów wulkanów oraz istnienie gejzerów.
IV.9	Woda na Ziemi	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, jaka część powierzchni Ziemi jest pokryta wodami; - wie, jaką rolę pełni woda w jego życiu oraz w życiu roślin i zwierząt; - zna obieg wody w przyrodzie; - uzasadnia potrzebę oszczędzania wody. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przyczynę obiegu wody w przyrodzie; - demonstruje prosty sposób oczyszczania wody.
IV.10	Miejsce Polski na Ziemi	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - umie wskazać położenie Polski na mapie Europy i świata; - wskazuje położenie Polski na globusie; - wymienia kraje sąsiadujące z Polską. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje największe państwa Europy i świata.
IV.11	Skarby Ziemi	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi uzasadnić tytuł tego rozdziału; - wymienia ważniejsze bogactwa naturalne Polski; - wie, jakie czynniki sprzyjają powstawaniu wielkich miast. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady wielkich ośrodków przemysłowych w Polsce i na świecie oraz ich związek z rozmieszczeniem bogactw naturalnych; - podaje zalety i wady życia w wielkich ośrodkach przemysłowych.
IV.12	Krótką historia Ziemi	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, co to są skamieliny (skamieniałości); - wyjaśnia znaczenie terminu „ewolucja”; - zna argumenty świadczące o ewolucji Ziemi. 	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje historię Ziemi w skali czasowej zaproponowanej w podręczniku; - opisuje życie człowieka w skali czasowej (24-godzinnej) zaproponowanej w podręczniku.